

Johan Willem Beyen, Het spel en de knikkers

Source: BEYEN, Johan Willem. Het spel en de knikkers, Een kroniek van vijftig jaren. Rotterdam: Ad. Donker, 1968. p. 237-239.

Copyright: (c) Uitgeversmaatschappij Ad. Donker n.v. - Rotterdam, 1968

URL: http://www.cvce.eu/obj/johan_willem_beyen_het_spel_en_de_knikkers-nl-acff30c3-feef-4c5f-99ea-e4a32e2bd463.html

Date de dernière mise à jour: 05/11/2015

[...]

In het voorjaar van 1955 waren er tekenen van een réveil van de gedachte van de Europese integratie in de kringen van de Europese Beweging, de Europese Assemblée's en vooral van de Hoge Autoriteit van de Gemeenschap voor Kolen en Staal. De atmosfeer was rijp voor een "relance européenne". Los van elkaar voelden Spaak en ik dit aan. Wij zochten contact met elkaar en met Bech in Luxemburg. Uit dit contact groeide het Benelux-initiatief dat geleid heeft tot de Conferentie van Messina. Tussen ons bestond nog de oude band uit de Londense dagen, toen de Benelux werd opgericht. "Ons overleg", zo schreef ik in maart 1967 in een artikel in de Belgische Spektator, gewijd aan de tiende verjaardag van ons Messina-initiatief, "had niet het karakter van de hedendaagse minister-conferenties: ministers met zwarte actentassen, ieder vergezeld door talrijke ambtenaren met nog veel zwaardere actentassen. Wij behoorden alle drie tot het thans vrijwel uitgestorven ras der niet-buideldragende ministers. Ons contact was informeel, vaak zonder ambtenaren, of wel met slechts enkele getrouwen. Wij werden zelden of nooit belegerd door een menigte van journalisten of persfotografen. Alle drie hadden wij langjarige ervaring van de *praktijk* der internationale samenwerking. Wij kenden de moeilijkheden en wisten dat de mogelijkheden der Europese eenwording en kenden de scheppende kracht van een constructieve gedachte: politiek is de kunst van het mogelijke, maar moet steeds het oog gericht houden op het *nog niet* mogelijke en mag nooit uitgaan van de onbereikbaarheid van het wenselijke. Aan de wens van Julius Caesar: "Laat welgedane mensen om mij zijn, die's nachts goed slapen", voldeden we overigens alle drie. Niet zelden namen we onze besluiten aan een van spijs en drank welvoorzien dis.

Zo kwamen we dan tot ons voorstel. We wisten dat de wind nog niet gunstig was en dat men, in de politiek als in de zeilvaart, de wind mede moet hebben maar ook dat men bij de beste wind niet varen kan als men geen schip heeft. We besloten althans te beginnen met een schip te bouwen.

We beseften dat voor het ogenblik de politieke integratie niet op de voorgrond gesteld kon worden. Wat de nieuwe Franse Regering zou doen, was onzeker; de Duitse Regering was innerlijk verdeeld, de Italiaanse Regering gunstig gestemd, maar ontmoedigd. We moesten juist daarom toch met een plan komen dat moedig was, een plan dat nieuw enthousiasme kon verwekken, maar dat de weifelende medestanders niet te zeer zou doen huiveren. De positief ingestelde Europeanen waren voor een goed deel eerder geporteerd voor een verdere stap op het gebied der „energie-integratie”. Wij stelden daarom wel aanstonds de algemene economische integratie voor, maar gaven aan Euratom voorshands een gelijke plaats. Wij wilden voor de economische integratie een nieuwe „gemeenschap” (geen intergouvernementale organisatie, gelijk de O.E.E.C.), met een Executieve die een eigen verantwoordelijkheid zou dragen tegenover een gemeenschappelijk Parlement. Maar we spraken dit voorlopig nog slechts als onze overtuiging uit en vermeden het woord „supranationaal”.

Er moest in 1955 toch een vergadering van de Ministers van Buitenlandse Zaken van de Zes worden gehouden tot het benoemen van een opvolger van Jean Monnet, die was afgetreden als President van de Hoge Autoriteit van de Kolen- en Staal-Gemeenschap. Ter gelegenheid van deze vergadering zou ons voorstel aan de orde komen. Waar zou zij worden gehouden? In Luxemburg? In Parijs? In Brussel? Bij de cognac, na het gebruikelijke N.A.T.O.-diner op de Quai d'Orsay in mei 1955, overlegden we met zijn zessen. Maar op de enige datum die de andere vijf zou passen, moest Gaetano Martino in Messina zijn vanwege daar te houden verkiezingen. Waarom niet in Messina? was Edgar Faure's als steeds briljante ingeving. Het leek een grapje maar het werd ernst. Gelukkig, want daardoor kreeg de conferentie haar eigen „trademark”.

Zo kwamen we dan te Messina bijeen. De buitenwereld, ook de pers, had weinig belangstelling. „Alweer een mislukte poging”, zo dachten velen. Wij waren tot ons geluk ondergebracht in het Hotel Santo Domingo, een vroeger Dominicaans klooster met zijn feeëriek bloementuin in het onvergelijkelijk schone Taormina. Iedere morgen reden wij „en cortège” geëscorteerd door met de sirene loeiende motorfietsen naar Messina. Ik vind rijden met „motards” nooit een ongequalificeerd genoeg. Maar Siciliaanse motards die kennelijk aan de schonen langs de weg moeten tonen hoe snel zij de bochtige weg langs de Middellandse

Zee kunnen nemen (je had het gevoel steeds met het rechter voor- en achterwiel boven de blauwe Zee van Odysseus te zweven) was niet bepaald een „tranquillizer” voor de vergadering. Bech presideerde de vergaderingen. Spaak en ik verdedigden het voorstel. Antoine Pinay was ons welgezind, tussen afkeurend kijkende ambtenaren van de Quai d'Orsay en Branly Hallstein moest Duits spreken (wat ik hem nog in geen vergadering van de Zes had horen doen) omdat de ambtenaren van het Wirtschaftsministerium anders niet voldoende konden controleren of hij niet te Europees deed.

Met betrekking tot de Executieve kwamen wij niet verder dan dat men besloot tot „l'étude des modalités institutionnelles pour la réalisation et le fonctionnement du marché commun”. De Duitse delegatie wilde niet verder gaan dan de instelling van een „organisme consultatif permanent, placé sous la responsabilité du Conseil spécial de la C.E.C.A.”, waarbij Minister Pinay zich aansloot. De Italiaanse delegatie verklaarde zich niet voor en niet tegen het Benelux-voorstel van de „Autorité Commune”.

Maar de Resolutie van Messina hield toch voldoende in om het uitgangspunt te worden van een continu overleg dat leidde tot de Verdragen van Rome, waarbij de Europese Economische Gemeenschap werd opgericht.

Zij hield in dat er een nieuwe poging tot het integreren van Europa moest worden gedaan; dit keer zou men de zaak van de economische kant benaderen; economische integratie ware langs twee wegen te bereiken: t.w. een georganiseerde samenwerking in specifieke sectoren der economie, zoals transport en energie, waarin de gezamenlijke produktie van atoomenergie een vooraanstaande rol zou spelen; en voorts de vorming van een algemene gemeenschappelijke markt door middel van geleidelijke afschaffing van alle handelsbelemmeringen in het gebied van de deelnemende landen.

Van belang was dat de initiatiefnemers niet slechts met een constructieve gedachte waren gekomen, maar ook een methode hadden voorgesteld om die gedachte te verwezenlijken: de instelling van een studie-commissie, onder leiding van een „homo politicus”, die plannen zou uitwerken ter voorlegging aan een Regeringsconferentie; deze Regeringsconferentie zou „geen resoluties brouwen”, maar de tractaten voorbereiden waarin de genomen besluiten zouden worden vastgelegd en waarbij de uitvoering van deze besluiten zou worden geregeld. De „homo politicus” par excellence was Spaak. Aan hem is te danken dat het in een zo snel tempo is gekomen tot de Verdragen van Rome. Ik ken niemand anders die had kunnen bereiken wat hij, in goed anderhalf jaar, heeft tot stand gebracht.

[...]